

Meentweg 83

Door **EVERT van ANDEL**

Voorwoord

In het Monumenten Inventarisatie Rapport (MIR; 1992 door Provincie Utrecht) komt de boerderij Meentweg 83 voor als een langhuisboerderij uit een bouwjaar tussen 1850 en 1900. In de Eemnesser uitgave *Geschiedenis en Architectuur* wordt gemeld dat er oorspronkelijk een boerderij stond die al vele generaties eigendom was van de familie Blom. De huidige langhuisboerderij dateert vermoedelijk uit het midden van de negentiende eeuw.

Opvallend aan deze boerderij is de wit gepleisterde voorgevel. Deze symmetrische tuitgevel is voorzien van vier schuifvensters met luiken. In het midden bevindt zich de ingang met een bovenlicht, gedecoreerd met een levensboom. Boven de voordeur is op zolderhoogte nog een schuifvenster geplaatst. De boerderij is met de nok van het rieten zadeldak haaks op de weg gebouwd.

Een der eerste kaarten van de beide Eemnessen uit ca. 1710. De maker is anoniem.

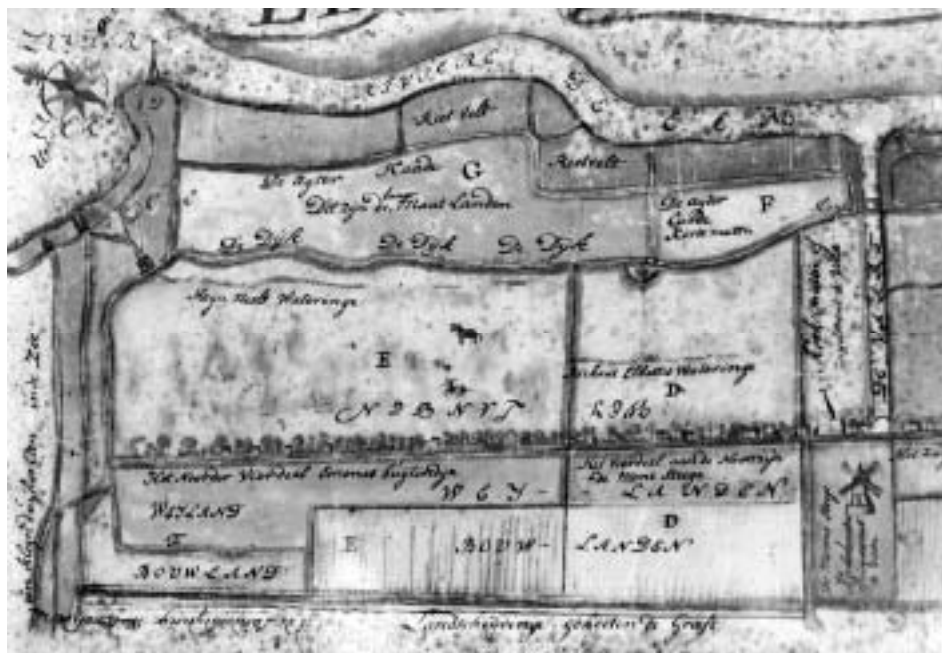
Onderzoek naar eigenaars en bewoners van de boerderij leidde mij inderdaad naar vele generaties van de familie Blom. Met betrekking tot de onderzochte boerderij komt Adriaan Blom in 1695 als oudste nog traceerbare eigenaar voor.

Inleiding

Het onderzoek naar de boerderij op Meentweg 83 leverde in de archieven geen nieuwe technische informatie meer op. Wel staan er op oude kadasterkaarten gebouwen (een washok?) getekend die aangebouwd zijn en op andere kaarten zijn deze ‘aanbouwen’ weer vrijstaand of niet meer aanwezig. Ook de hooiberg staat niet altijd ingetekend. De eigenaars en de bewoners zijn wel te traceren. Het is daarbij vooral interessant dat deze uiteindelijk leiden naar het huis Ruysdael te Blaricum. We bevinden ons dan in de Bouwvenen te Blaricum ten westen van de Gooiergracht.

Het is dan ook voor de hand liggend dit onderzoek te beginnen bij de laatste eigenaar van het huis Ruysdael die mogelijk een der eerste eigenaars was van de boerderij op Meentweg 83.

In 1630 verkocht Adriaan Taets van Amerongen ‘Huys’ te Ruysdael voor f 6000,- aan Johan Willemsz. Stachouwer, ‘met sijne erven, graften, chinge-

Het noordelijk deel van de kaart der beide Eemnessen uit ca. 1700. Deze kaart geeft veel informatie omtrent poldernamen, waterwegen en sluisen. De situering van huizen, kerk en molen is willekeurig. De boerderij (Meentweg 83) zal daar tussen staan. Het Huys Ruysdael en de bouwvenen liggen buiten de 'landscheijdinge' en zijn dan ook niet ingetekend.

len, landen, boomgaarden, tuinen, bepotingen en de plantagie daaraan behorende, gelegen in de Naarder en Huyszer Ban. Verder nog een partije veenlants, streckende van de voorsn. Huysinge van Ruysdael tot Eemnes toe'.

In 1695 werd Ruysdael verkocht aan Adriaan Tijmensz Blom uit Eemnes. Hij is getrouwd met Hilligje Thijsen en ze wonen aan de Wackersdijk, nu waarschijnlijk Meentweg 59. Zij bezitten daar nog acht boerderijen en of woningen die zij als grootgrondbezitters in de Noordpolder in eigendom hebben.

In 1716 en 1718 woonde Ary Tymense Blom op het 'het Slot' achter Blaricum. Het is echter aannemelijker dat zij de huismanswoning bewoonden. Die wordt enige jaren later, in 1722, door de weduwe van voornoemde Ary Blom voor f 3300,- verkocht aan dominee Gerrit Ploos van Amstel, predikant te Laren en Blaricum. Uit de verkoopakte blijkt dat het 'Huys' verdwenen is. Alleen de huismanswoning met erf, grachten, boomgaard en tuin wordt nog genoemd.

Bij opgravingen van het Huys Ruysdael rond 1975 blijkt dat er een weg vanaf het Huys Ruysdael naar de Wackersdijk (Meentweg) gelegen zou kunnen heb-

ben. Dit wordt aannemelijk als we de kaart van Gooiland van 1843 bekijken. Op deze kaart staan twee wegen aangegeven die vanaf de slotgracht bij elkaar komen. Deze weg loopt dan in zuid oostelijke richting via een niet meer aanwezige brug over de Gooiergracht naar drie kampen weiland onder Eemnes en toebehorende aan Ruysdael. De weg heeft geen sporen meer achter gelaten en zal niet meer dan een karrenspoor zijn geweest.

Het Eemnesser boerenbedrijf in die tijd bestond, tot zelfs in de twintigste eeuw, uit een boerderij aan de westzijde van de Wackersweg met een erf. Daarbij behoorden één of meer akkers Te Veer waarop haver, boekweit en aardappelen werden geteeld, en één of meer percelen hooi- of weideland Te Veld of in de Maatlanden.

De Eemnesser pachtboeren betaalden in die tijd een soort grondbelasting. Deze bestond, net als in de Bouwvenen ten westen van de Gooiergracht onder Blaricum, uit de zogenaamde 'Elfde schoof'. Iedere elfde schoof koren moest worden afgestaan aan de bezitter van deze belasting. Die maakte er zijn handen niet aan vuil. Jaarlijks werd in juli de 'elfde schoof' aan de meest biedende verpacht. De schoven moesten op het land blijven staan totdat de pachter zijn elfde deel had weggehaald. Bij deze verpachtingen komt ook de naam van 'het Slot Ruysdael' voor.

Eigenaars en bewoners Meentweg 83

1702: Eigenaar van de boerderij is Adriaan Thijmens Blom. Hij is van 1698 tot 1709 Burgemees-

Detail van 'de nieuwe kaart van het baljuwschap Gooiland' uit 1750. We zien hier de 'Hoge Eemnesser Zeedijk of Hoge Dijk' als weg (zandpad) vermeld. Ook de Bouwvenen en het huis Ruysdael zijn ingetekend.

ter en Schepen van de beide Eemnessen, en gecommiteerde van de geërfden van Eemnes-Buiten.

Eén van zijn boerderijen (nu Meentweg 83) verhuurt hij aan Gijsbert Willemse Hoogeboom, van beroep landbouwer. Gijsbert is getrouwd met Hester Alphertse Schothorst en ze hebben twee kinderen. Gijsbert Willemse bepaalt voor zijn overlijden in 1708 dat zijn weduwe de werkzaamheden op de boerderij zal voortzetten ten gunste van hun beider kinderen.

Beide Eemnessen zijn in maart en april 1702 geteisterd door zware overstromingen en in december 1703 door een zeer zware storm. De toenmalige Schout Willem Verweij meldt de schade aan de “Heren Staten ’S Lands van Utrecht” in een verzoekschrift. De boerderij van Adriaan Thijmens Blom, in gebruik door Gijsbert Willemse, heeft de rampen redelijk doorstaan gezien de daarin beschreven dramatische staat van vele andere bouwwerken. Door het water is de boerderij ‘beschadigd’ en door de wind ‘weinig beschadigd’. Drie andere panden van Adriaan Blom zijn ‘onder den voet gelegen’. Dat betekent, geheel vernield.

1722: Eigenaar is Thijmen Adriaanse Blom, getrouwd met Sijtje Reijers Run. Hij is van 1733 tot 1739 Schepen van Eemnes-Buiten. Mogelijk woonden zij vanaf 1715 in de boerderij van zijn vader Adriaan Blom. Uit een akte uit 1715 blijkt dat Thijmen bij zijn huwelijk een boerderij en grote stukken land in de Gijs Ebbe, Rutger Maurits, en Both Harmserven meekrijgt. Ook Sijtje krijgt van haar vader Adriaan Hendrikse Run een boerderij in Eemnes Binnendijk en stukken land mee. De akte is echter zodanig opgesteld dat na hun overlijden of dat van eventuele beider kinderen, of om welke andere redenen dan ook, de schenkingen weer terug gaan naar de schenkende familie. Omstreeks 1722 worden zij na de boedelscheidingen van Adriaan Thijmens Blom, eigenaars van de boerderij op Meentweg 83. Wie deze dan huurt is niet bekend.

1735: Eigenaars zijn de minderjarige kinderen van Thijmen Adriaanse Blom. De boerderij wordt nu verhuurd aan Reijer Janse, landbouwer van beroep. Er wordt alleen vermeld: “hij bewoonde reeds lange tijd”.

1738: Nu zijn de kinderen van Thijmen Adriaanse Blom eigenaars. Aart Willemse Ruijter, getrouwd met Marretje Elbertse Nagel, is de huurder.

1741: Thijs Adriaanse Blom en de kinderen van Thijmen Adriaanse Blom zijn ‘voor elk de helft’ eigenaar van de boerderij. Zij verhuren deze aan Gijsbert Cornelisse van de Breemert, getrouwd met Maria Wouters. Gijsbert is landbouwer van beroep.

*Fragment van
"de nieuwe kaart van het baljuwschap Gooy-land... etc.
Uitgegeven te Amsterdam bij Isaac Tirion. MDCCL."*

1776: Eigenaars zijn nu Thijmen Blom, en zijn vrouw Aaltje Teunis de Ruijgh. Zij verhuren de boerderij van 1776 tot 1805 aan Gerrit van Bemmél. Gerrit is in 1776 gehuwd met Geertje Janse van Essen. Zij is de weduwe van Gijsbert Thijsse Blom, zoon van Thijs Adriaanse Blom. Gerrit van Bemmél is van 1779 tot 1793 poldermeester van Eemnes Buitendijk. Als dagloners werken op de boerderij van 1779 t/m 1781 Gerrit Beijtel, van 1782 t/m 1783 Gerrit Zwaan en van 1786 t/m 1787 Willem van de Breemert.

1799: Eigenaar is Thijmen Blom. Hij verhuurt de boerderij aan Adriaan Blom getrouwd met Aaltje van Essen. Ook de weduwe van Gerrit van Bemmél, Geertje Janse van Essen, woont als boerin op de boerderij.

1799: Eigenaar is Thijmen Blom. Hij verhuurt de boerderij aan Adriaan Blom getrouwd met Aaltje van Essen. Ook de weduwe van Gerrit van Bemmél, Geertje Janse van Essen, woont als boerin op de boerderij.

1813: Nu is de weduwe van Thijmen Blom, Aaltje Teunis de Ruijgh eigenaar. Zij verhuurt de boerderij aan Geertje Janse van Essen, de weduwe van Gerrit van Bemmél, boerin van beroep. In 1813 krijgt de boerderij huisnummer B120.

1819: Eigendom van de weduwe van Thijmen Blom, Aaltje Teunis de Ruijgh. Als eigenaar verhuurt zij de boerderij nu vanaf 1821 aan Aaltje van Essen. Op de boerderij woont nog tot haar dood in 1823, de weduwe Geertje Janse van Essen. In 1826 komen Arian Blom en Aaltje van Essen, als bewoners van de boerderij voor. Zij zijn in 1823 getrouwd. Ook op de boerderij wonen, Gerrit van Essen als boerenknecht en de 15 jarige Gijsbertje Suijk als boerenmeid.

1832: In de eerste opmaak van het nu ingevoerde kadaster is de weduwe van Thijmen Blom, Aaltje Teunis de Ruijgh eigenaar. Deze inschrijvingen zijn echter doorgehaald en vermelden dan Teunis Blom, bouwman te Eemnes. Zij bezitten op die plaats in Eemnes de secties A 272 t/m 282. Op de boerderij woont nog steeds Gerrit van Essen als boerenknecht.

1834: Eigenaar, in het nu officiële kadaster, is Teunis Thijmense Blom, bouwman te Eemnes. Hij is weduwnaar van Grietje Brandse van Domselaar en bewoont met hun dochter Gerritje de boerderij tot 1865. Het kadaster vermeldt nu voor Sectie A 272 de boomgaard, A 273 de huisplaats groot 20a en 90ca, A 274 t/m A 276 tuin en A 278 bos. De overige secties wei- en hooiland. In 1860 wijzigt het huisnummer in B126.

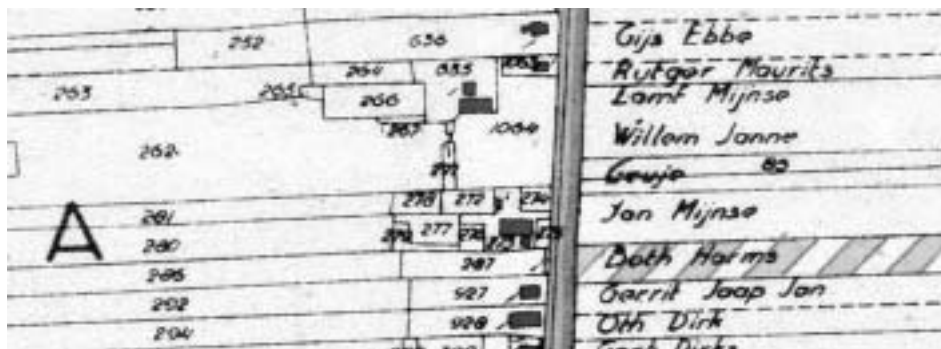
1865: Op 11 april verkopen Aaltje Blom en haar familieleden, na het overlijden van vader Teunis Thijmense Blom, de boerderij en secties A 272 t/m 279 aan Jan Tonischen, broodbakker te Baarn. Aaltje is getrouwd met Cornelis Hagen. In de familie Blom waren 13 mede-eigenaars. Gerrit, Tijmen, Brand en Jannetje Blom, allen landbouwers. Teunis en Mijntje van Hall zijn ook landbouwers en Willem van Hall is schoenmaker. Jannetje, Grietje, Aaltje en Hendrika Scherpenzeel zijn zonder beroep. Jan en Hendrik Scherpenzeel zijn watermoleenaar.

De boerderij wordt dan bewoond door Tijmen Luijf getrouwd met Metje Harder. Tijmen werkt daar als arbeider en Metje als dienstbode.

Kadasterkaart uit 1842. Op sectie 273 is naast de bebouwing ook de hooiberg ingetekend. De 'dijk' wordt hier 'Wackersweg' genoemd.

Kadasterkaart uit 1922 waarop de 'straat' nog Wakkerendijk wordt genoemd.

Kadasterkaart uit 1942 waarop de sectienummers, de bebouwing en de oude namen der erven zijn vermeld. Sinds 1930 is de 'straat' Meentweg geworden.

1866 Op 19 september verkoopt Jan Tonischen de boerderij en sectie A272 t/m 279 weer aan Gerrit Stalenhoef. Gerrit is landbouwer en woont in de Birkot onder Amersfoort en is getrouwd met Annetje de Boer. In 1881 is de bewoner van de boerderij Gijsbert Hilhorst, landbouwer van beroep. Gijsbert is getrouwd met Aaltje Stalenhoef een dochter van Gerrit. Zij blijven de bewoners tot 1935.

In 1876 wijzigt het huisnummer in B194, in 1883 in B197, en in 1889 nogmaals in B244.

1887: Op 31 januari verkoopt Brand Blom de secties A 280 t/m 282 aan Hendrikus Meernik, landbouwer te Baarn. Brand is getrouwd met Willempje van Essen. Mede-eigenaars waren Gosen, Teunis en Tijs Blom, allen landbouwers te Eemnes.

1894: Op 23 april verkoopt Hendrikus Meernik de secties A 280 t/m 282 aan Gijsbert Jansz. Hilhorst, landbouwer te Eemnes.

1899: Op 27 november verkopen Geertje Stalenhoef en haar familieleden, na het overlijden van haar moeder, de boerderij en sectie A 272 t/m 279, 283 en 677 aan Gijsbert Jansz. Hilhorst. Geertje is een dochter van Gerrit Stalenhoef en getrouwd met Lambert Rigter.

Mede-eigenaars waren: Gerrit en Isaac Stalenhoef, Marritje Stalenhoef getrouwd met Hendrikus Johannes van 't Klooster en Barbara Stalenhoef getrouwd met Gijsbert van Dalen.

In 1914 wijzigt het huisnummer in B222 en in 1920 wordt het B243. Rond 1930 wordt het huisnummer Meentweg 83.

1936: Op 8 januari is de scheiding van de nalatenschappen van Gijsbert Jansz. Hilhorst (op 18 April 1935 overleden) en Aaltje Stalenhoef.

Lammert Hilhorst verkrijgt sectie A 285 en 292. Bertus Hilhorst verkrijgt sectie A 283, 677 en 678. Cornelis Gijsbertz. Hilhorst, getrouwd met Gerritje van den Bosch verkrijgt de boerderij en sectie A 272 t/m 282. Zij bewonen dan de boerderij.

1946: Het Kadaster vermeldt voor sectie 273, “slooping enz.”. Ook wordt opgetekend dat Cornelis Hilhorst eigenaar is, en dat zijn kinderen Johannes, Alijda en Gijsberta mede-eigenaars zijn.

1970: Bewoners: Jan Giesbert Cornelis Hilhorst, landbouwer, getrouwd met Cornelia Johanna Verdam. Door ‘successie’ (erfopvolging) verkrijgen zij de boerderij en de secties A 272 t/m 282. Zij bewonen de boerderij en zijn in 2002 gestopt met het melkveebedrijf en fokken nu Blonde Aquitaine runderen als vleesvee.

Volgens Jan Hilhorst is de boerderij in 1946 niet gesloopt. Het kan één van de bijgebouwen zijn geweest. In 1942 is alleen de achtergevel vernieuwd. In 1967 is de rechterzijgevel en in 1968 de linkerzijgevel vernieuwd. De funderingen daarvan waren nog in goede staat en niet vervangen. De voorgevel was jaren

eerder versterkt maar wederom in slechte staat. Daarom is in 1980 de voorgevel met de fundering vervangen. Deze is geheel in de originele staat teruggeplaatst. De fundering was in zo'n slechte staat dat deze geheel uit de grond geraapt kon worden. Voor een deel was de monumentale beukenboom rechts voor de gevel daar verantwoordelijk voor. Als één der dikste beuken in Eemnes, (volgens Jan Hilhorst) hadden de wortels in de loop der jaren flinke stukken fundatie weggedrukt.

Tenslotte

De gehele buitenzijde van de boerderij is niet oud. De gebinten en dakconstructies die de langhuisboerderij ondersteunen zijn echter wel oud. Mogelijk stammen zij uit 1850 zoals het MIR in 1992 oppert, misschien ook van oudere datum. Opvallend is nog steeds de wit gepleisterde voorgevel met het bewerkte tuitstuk.

Het blijft onbekend wie er voor het eerst een boerderij gebouwd heeft op de plaats van Meentweg 83 en wanneer dat was. Voor zover mij bekend komt deze in 1702 voor het eerst in het archief voor. De familie Blom is tenminste 163 jaar eigenaar van de boerderij geweest. Zij bewoonden deze echter niet steeds zelf. De familie Hilhorst bewoont de boerderij inmiddels ook 126 jaar, en is sinds 1894 ook eigenaar.

Bronnen

Historische Kring Eemnes en Blaricum
Archief Eemland – Eemnes Dorpsgerecht
Streekarchief voor het Gooi en de Vechtstreek
Verslag opgraving Huis Ruysdael
Laarder Courant De Bel van 25 maart 1932
Het Slot Ruysdael gelegen onder de Ban van Naarden
Ruysdael: Slot & Familienaam
Blaricum: De geschiedenis van de bouwvenen
Gooise Hofsteden – Hofsteden in de Bouwvenen.